

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izmislj nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati na avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hoče sam prejeti, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poštnina. — Na naročbe brez istodobne vpošiljave naročnine se ne odira. — Za oglasila se plačuje od petorostopne poštne vrste po 12 h, če se oglasilo tiska enkrat, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopolni naj se izvele frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Knaševih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravnništvo pa v pritličju. — Upravnistvu naj se blagovoli pošiljati naročnine, reklamacije, oglasila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Hein — Schwarz.

V vodstvu politične uprave na Kranjskem so se zgodile velevažne spremembe. Odstopil je dež. predsednik baron Hein, ki pride kot sekretar v ministrstvo, in premeščen je dvorni svetnik grof Schaffgotsch, ki pride kot namestniški predsednik v Trst. Kot dež. predsednik pride v Ljubljano namestniški podpredsednik iz Trsta Schwarz, kot dvorni svetnik pa ministrski svetnik grof Chorinsky.

Te spremembe imajo velik in dalekosežen političen pomen, kajti o tem ni nobenega dvoma, da je ministrstvo žrtvovalo barona Heina in grofa Schaffgotscha klerikalni stranki in da je Gautsch z žrtvovanjem teh dveh uradnikov kupil klerikalce.

Slovenska napredna stranka nima prav nobenega vzroka, žalovati za baronom Heinom ali se zavzemati za grofa Schaffgotscha in je njiju odhod za nas le v toliko važen, v kolikor je strogo političnega značaja.

Baron Hein je prišel na Kranjsko kot koncesija nemški stranki in z namenom, da ustvari nemško klerikalno zvezo, ki naj nar. napredno stranko ubije.

Napel je vse sile, da uresniči ta svoj namen; zlasti l. 1895. po splošnih deželnozborskih volitvah se je trudil na vse načine, da ustanovi klerikalno-nemško koalicijsko v deželnem zboru, ali diplomatični spretnosti naprednih politikov se je posrečilo, prekrizati in onemogočiti Heinove in klerikalne načrte. Naši poslanci so izpodrinili klerikalce in jih v deželnem zboru izolirali.

Naravno je, da od tedaj, ko je prišla v dež. zboru narodno-napredna

stranka na krmilo, se baron Hein ni več mogel tako direktno in očitno proti njej boriti, kakor prva leta in da je bil prisiljen postopati z večjo rezervo. Ali svojega nemškega klerikalnega srca vendar ni nikdar zatajil, nego se ravnal po tem svojem mišljenju tudi še sedaj, ko je bil že zapleten v najhujši boj s klerikalnimi kolovodji.

Pokazal je to jasno ob 50letnici cesarjevega vladanja, ko je preskrbel najobsebnostim klerikalcem in Nemcem odlikovanj, dočim je demonstrativno prezrl zaslužne naprednjake, tudi take, ki se niso nikdar vtikali v politiko. Pokazal je to v deželnem šolskem svetu v neštevilnih prilikah, pokazal je to pri zadnji državnozborni volitvi, ko je komandiral uradnike in poslal Nemce v boj proti narodno napredni stranki in za klerikalne kandidate.

Svojim nazorom je ostal zvest tudi ko je prišel v navzkrižje s klerikalno stranko. Ta stranka vara vso javnost, če trdi, da je začela boj proti baronu Heinu iz političnih in iz narodnih nagibov. Boj klerikalcev proti baronu Heinu je nastal, ker je baron Hein poročal resnico na Dunaju o početju ljubljanskega škofa in o početju dr. Šusteršiča ter njegove »gospodarske« organizacije. Samo zato, ker baron Hein iz oziroma javno korist cele dežele ni hotel in ni mogel dati potu početju škofa Jegliča in dr. Šusteršiča, ker je kot pošten človek pisal resnico, golo in suho resnico o židri in takih rečeh ter stem uničil škofov in Šusteršičev ugled na Dunaju, zato so klerikalci začeli vojno proti njemu. Klerikalce je vodila osebna maščevnost in želja, da spravijo v Ljubljano deželnega predsednika, ki bo slepo orodje v njih rokah in ki bo politično upravo postavil v

službo klerikalizma, česar baron Hein ni hotel storiti. Klerikalci zahtevajo, naj vlada njim v korist tepta zakone in pravice; da je res tako, kaže usoda grofa Schaffgotscha, ki je ekstremno veren in pobožen mož strogo klerikalnega mišljenja, ki pa ga klerikalci sovražijo, ker je pošten človek, ker svoje uradne oblasti ni hotel zlorabljati v klerikalne strankarske koristi.

Vzlie nasprotju, ki je vedno vladalo med baronom Heinom in našo stranko, moramo odhajajočemu deželnemu predsedniku dati spričevalo, da je bil vnet za občno korist dežele in da si je za deželno gospodarstvo pridobil marsikako zaslugo.

Skoro pet let je trajal boj klerikalcev proti baronu Heinu. Dunajska vlada ni do zadnjega časa niti slišati hotela, da bi žrtvovala barona Heina klerikalcem. Klerikalci so ji vedno ponujali, da odnehajo od obstrukcije, če vlada ali razpusti dež. zbor ali odstrani barona Heina. Dež. zbor ni razpustila, ker je bila naša stranka proti temu, barona Heina pa ni hotela odstraniti, ker ni marala kapitulirati, ker je stala na stališču, da se posamični stranki na ljubo ne sme žrtvovati šefa lokalne vlade.

Zdaj so se razmere premenile. Gautsch kupuje zdaj glasove parlamentarnih strank; Gautsch išče v parlamentu ljudi, ki so pripravljeni stopiti v njegovo službo in kupiti si je tudi slovenske klerikalce. Namesto da bi Slovencem dal narodnih in političnih koncesij, je odstranil barona Heina in si s tem zagotovil glasove klerikalcev v drž. zboru in opustitev klerikalne obstrukcije v kranjskem dež. zboru.

Kdor je zasledoval politično življenje v zadnjih letih, tisti ve, da mi barona Heina niti tedaj nismo podpirali, ne bra-

nili, ko je imel že najhujši boj s klerikalci. Niti besede nismo zapisali ali izrekli v njegovo obrambo, niti tedaj, ko so klerikalci uprizorili proti njemu največje škandale. Postopali smo tako, ker nismo imeli nobenega interesa ga držati, in zato se tudi nismo nikdar ustavljali klerikalni zahtevi, naj vlada barona Heina odstrani.

Tudi sedaj bi zaradi premestitve barona Heina ne izgubljali besed, da se ni sprememba v deželnem predsedstvu zgodila enostransko, da se ni zgodila preko narodno-napredne stranke. Gautsch se je glede te spremembe dogovoril samo s klerikalci, naše stranke in deželno-zborske večine sploh ni vprašal za mnenje in to daje tej personalni premembi tisti specijalni politični značaj, ki smo ga omenili zgoraj.

S to enostransko premembo, izvršeno dogovorno s klerikalci, je vlada ustvarila precedenčni slučaj, ki zna eventualno postati usodnega pomena za stališče deželnih predsednikov na Kranjskem, posebno zaradi tega, ker je pri tej premembi prezrla večino deželnega zbora in vstopala, kakor rečeno, enostransko.

To postopanje določa že samo po sebi, kako stališče utegne zavzeti narodno napredna stranka proti novemu dež. predsedniku Schwarzu. Čujemo da je dvorni svetnik Schwarz po mišljenju Nemce, da je rodom iz Tirolskega in da je dober uradnik in koncilijanten mož, ki zna tudi precej dobro slovenski. Ali na Kranjsko prihaja kot koncesija klerikalcem, kot zaupnik vlade in klerikalne stranke, kot plačilo, da bode klerikalci v dunajskem parlamentu stopili v vladno službo in da

bodo v kranjskem dež. zboru opustili obstrukcijo in nehali vladi oponirati in to nam za sedaj zadostuje, to nam velewa, da za vse eventualnosti pripravimo svoje sulice in damo brusiti svoje meče.

Pred otvoritvijo državnega zbora.

Dunaj, 25. septembra. V pričetku jutranje seje se bo ministrski predsednik izjavil o vseh aktualnih vprašanjih, posebno o ogrski krizi, o vedenju avstrijske vlade napram tej krizi, kar se tiče njene bodočnosti in preteklosti. O Gautschevi izjavi se začne debata, pri kateri pridejo na vrsto tudi nujni predlogi, ki se tičejo ogrske krize. — Pred izjavo pa predloži finančni minister dr. Kosel državni proračun za leto 1906 z daljšim utemeljevanjem. Proračun kaže izkazuje 3 milijone prebitka. — Predloga zaradi italijanske pravne fakultete v Roveretu se skoraj gotovo odstavi z dnevnega reda v sedanjem zasedanju, ker tako zahtevajo italijanski poslanci ter groze z obstrukcijo, ako bi se hotelo o tem razpravljati. Vztrajati hočejo pri svoji zahtevi: »Trst ali pa nič!« Vsaj drugi del bodo lahko dosegli. — Ta teden ima državni zbor tri seje, došim bodo prihodnji teden štiri, a vse te seje se najbrže izpolnijo s samo debato o ogrski krizi.

Kriza na Ogrskem.

Budimpešta, 25. septembra. Nepregledne množice, ki so spremljale z Dunaja se vrnivše opozicijske voditelje, so skozi celo mesto venomer pele Kossuthovo himno, med odzori pa klicale: »Živela revolucija!« Ves promet, tudi tramvajski, se je moral ta čas ustaviti. Pred klubom neodvisne stranke je posl. Polonyi imel nagovor, v katerem je izjavil, da na Ogrskem ni kraljeve volje in moči proti ustavi. Madjari

LISTEK.

Zakaj sem potoval in kako?

Sinoči so očka s semnja prišli, so rekli, so djal, da moj mož ne bo ti; so rekli, so djal d' imajo tač'ga moža, k' ima hišo, tri grunte, pa vse brez dolga.

S temi besedami me je odslavila moja nevesta Agata, ko sem bil nekoč pri njej. Moja poetična nevesta! Niti pri taki prozaični priliki, kakor je odslavitev ženina zaradi hiše, gruntov in dolgov, ni govorila v prozi, ampak sedla je h glasovirju, udarila s prstki na tipke, odprla usteca in prav tako zapela, kakor je zgoraj zapisano. Mene je pa srcece zabolelo, kakor že dvajset let ne. Prijel sem se zanje, to se pravi, položil sem roko na tisto stran, kjer ga imam, z drugo pa posegel po cilindru, se priklonil, rekel adijo in odšel. Kaj mi je bilo sedaj storiti? Premišljal sem svoj breznevnestni položaj. Da ima ona prav, sem moral na tihem priznati; kajti to sem vedel dobro, da jaz nimam niti hiše niti gruntov niti nima brez dolgov. Da pa je oni ženin

več vreden, ki ima hišo, tri grunte in nič dolga, kakor oni, ki vsega tega nima, oziroma kar se dolga tiče, ima, to mi je moja zdrava pamet pravila, zdrava namreč toliko, kolikor ni bila od nesrečne ljubezni inficirana. Toda sree me je pa le bolelo, tako da nisem bil za nobeno praktično rabo in sem se naravnost bal, da postanem jetičen. Saj srce leži blizu pljuča in tako je nevarnost, da se od bolnega srca nalezejo boleznitvudi pljuča — kakor tik gnilega jabolka tudi zdravo jabolko začne gniti —; kdor ima pa bolna pljuča, je jetičen in zato, tako sem strogo logično kalkuliral, postanem tudi jaz lahko jetičen.

Kaj mi je torej storiti, da si ozdravim srce?

Pristaviti namreč moram, da je bilo popolnoma izključeno, da bi se moja nevesta omečila in me spet ljubila. Kdor bi to mislil, tisti je kratkomalo ne pozna. Ona ima namreč svoje principe, od katerih ne odneha niti za piščico ne, ali z drugimi besedami povedano, ona je silno trmasta. Kar si enkrat vbiže v glavo, tega ji ne izbiže iz nje; rajši proglasi vse logične sisteme za prismo-

jene prismo-darije prismojenih prismojenecv. V tej zadevi bi še pa celo ne odjenjale; saj leži vendar na dani, kaj je bolje: ženin s hišo, tremi grunti in brez dolga ali ženin brez hiše, brez gruntov in z dolgovi.

Tako brezupno torej je bilo moje stanje. Nisem vedel ne kod ne kam. K sreči je prišla o pravem času rešilna misel. Priznam pa, da ni zrasla na mojem zelniku, kar je toliko, kakor v moji glavi, ampak da sem jo posnel iz »Slovenskega Naroda«. Tu sem namreč čital notico, da so prince N. N., ki se je bil zaljubil v neko igralko, poslali na potovanje, da bi ga osdravili sicer srečne, vendar zanj neprimerne ljubezni. Takoj sem si domislil: Kaj pa, ko bi tudi ti tako storil! Kar bo za prince pravo, to bo tudi zate zdravo. Sicer nimaš svojega vlaka niti svoje ladje, zato imaš pa svoje kolo, sicer nimaš letne apanaže, zato imaš pa mesečno plačo. Vsaj pri tem se ne gre za to, kako kdo potuje, ampak da sploh potuje. Učinek mora biti isti, to je tukaj osdravljenje sreč in za to edino gre.

Sklep je bil storjen in pri meni od sklepa do dejanja ni daleč, ako

so dani potrebni pogoji; kar pa je v tem slučaju bilo kolo in denar. Kar se pa prostega časa tiče, ki ga tudi mora imeti, kdor hoče potovati, vam povem, da se v počitnicah v tem lahko merim z vsakim princem. Sicer je res, da danes ni več moderno potovanje na kolesu, pa še vam povem, da sem jaz filozof, potem pač uvidite, da se malo brigam za modo. To se pravi, brigam se že, vendar za deset let prepozno. In ker je bil kolesarskišport za ostali svet pred desetimi leti modern, zato je danes zame. Torej tudi glede kolesa ni bilo pomisleka, zlasti ne, ker se nisem nameraval voziti samo z njim, ampak sem se hotel na potovanju poslužiti vseh modernih prometnih sredstev razen zrakoplova. In tako je bilo.

Nekega lepega jutra vstanem, se umijem, skrbno počešem, brke zavijam, stopim pred ogledalo, se natančno ogledujem in si mislim: Proketo ti bo žal (namreč moji bivši nevesti), da si me zaradi tiste hiše, gruntov in čiste zemljiške knjige pahnila od sebe med tuji svet. Moja takih telesnih in dušnih lastnosti, ko sem jaz, ne dobiš in ne dobiš. Pa imej, kar si hotela!

Nato pobereim svojo prtljago, obištoječo iz para nogovic, ene srajce, pet žepnih rut, glavnika, ščetice za zobe, zobotrebnika, brkovihaške (patent Doseženoje) in ročnega ogledalca. Vse to, razen zobotrebnika in ogledalca, ki ju vtaknem v žep, zavijem v culico, privežem na kolo, zaživžgam pianissimo: Adijo, le zdrava ostani! in zadevši kolo na ramo, se odpravim na pot. Prišedši na ulico, ga pa zajaham in jo uderem proti kolodvoru.

Spotoma me sreča tovariš, ki upravlja v prostih urah velehvale vredno delo, da preiskuje jezik poznolatinjskih pisateljev. Ta mi zakliče: »Gospod kolega, kam pa?« »V Benetke«, mu odgovorim. On nabuli oči in vpraša dalje: »Kaj v Benetke! Po kaj pa?« »Proučevati codex Venetianus Nro. 1001.« To je namreč rokopi, ki hrani spise enega njegovih poznolatinjskih ljubljencev. On se začudi, začne mahati s palico in kliče, naj se ustavim, češ, da mi ima nekaj glede tega kodeksa naročiti, jaz pa nočem nič slišati in brrr dirjam dalje.

(Dalje prih.)

se tudi bodoče ne bodo uklonili kraljevi volji. — Izvršilni odbor združene opozicije je imel danes dolgo sejo, v kateri se je odobrilo postopanje voditeljev na Dunaju, izreklo pa se je obžalovanje, da vladar ni poslušal voditeljev, a z ogorčenjem se je obsodilo tiste, ki so vladarju dali v tej smeri nasvete. Kot takega svetovaleca dolže grofa Goluchowskega. Po vsestranski debati so bili vsi edini v prepričanju, da je mirna rešitev krize nemogoča in da bo treba nadaljevati boj z vsemi zakonitimi sredstvi. V tem smislu se izda proklamacija na narod. — Grof Zichy poskusi posredovati med krono in koalicijo. Ako se mu to posreči, sestavi vlado na temelju nagodbe iz leta 1867., ako pa se poskus razbije, imenuje se preosnovano ministrstvo s Fejervaryjem na čelu kot poslovno ministrstvo.

Angleško časopisje o ogrski krizi.

London, 25. septembra. »Daily Telegraph« piše: »Cesar Franc Jožef, ta spoštljivi vladar, stoji pred najhujšo krizo v celem svojem dolgem in slavnem vladanju. Nikakor ni vseh teh težav provzročil sam. Noben državnik ne dela tako neprestano in pridno kakor on za blagor vseh delov svoje države. Se postaviti za sodnika med njega in ogrski narod bi se za Angleže gotovo ne spodobilo, ki goje za cesarja Franca Jožefa čuvstva lojalitete in hvalečnosti, za Kussuthove patrijote pa simpatije. Ako pa se vendar ne najde naglo sredstvo za odpravo krize, lahko razburkajo avstro-ogrskete težkočevso srednjo Evropo. Nato potop. Toda kaj pa po potopu?«

Turško-srbski mejni prepiri.

Belgrad, 25. septembra. V noči 23. t. m. so Albanci zopet prekorajčili srbsko mejo ter napadli srbsko čuvajnico Vitanović. Ubili so podčastnika Delibašića in dva prostaka.

Dogodki v Macedoniji.

Carigrad, 25. septembra. Od 11. maja do 13. septembra je bilo letos v skopeljskem okraju umorjenih 197 oseb, med njimi 36 Turkov. Pogreša se 25 oseb, med njimi 18 muhamedanov. V 36 slučajih je dokazano, da so zločinstva izvršile maha medanske čete, ki se vedno množe, ako tudi niso organizovane. Novoustanovljeni turški lovski bataljoni, ki bi naj skrbeli za mir, se smiradi udeležujejo izgrediv ter se se sploh pokazali nesposobne za svojo nalogo. Boljših uspehov bi bilo pričakovati le, ako bi se preiskave vodile strožje in nepristransko ter bi se reformno orožništvo pomnožilo. V avstro-ogrskem rajonu Skopje je dosedaj izmed projektovanih 81 postaj zasadenih le 43.

Nemiri na Ruskem.

Petrograd, 25. septembra. Med Armenci in Tatari v Kavkazu se je

doseglo nekako premirje. Meseca oktobra se skljuje v Baku shod obeh narodnosti, da se pojasnijo vzroki sovraštva ter se določi odškodnina, ki jo mora vsaka teh narodnosti plačati nasprotni narodnosti za provzročeno škodo. Odškodnino dobe rodbine umorjenih in ranjenih. — V Rigi je bil včeraj umorjen še tretji redar. Zaradi političnih umorov se najbrže proglasi vojno stanje nad celo Livlandijo. — Tudi na Finskem se nevarno množe nemiri. Iz Petrograda je odšlo tja 4550 vojakov.

Varšava, 25. septembra. Rasen profesorja avtonomije Kovalezyka in njegove hčere so zaprli v Varšavi kakih 300 oseb, med njimi mnogo uradnikov. Iskazalo se je, da so bili v poslopu astronomične opazovalnice sestanki revolucijske stranke. Tudi mnogo orožja so našli skritega v tem poslopu.

Švedsko-norveška kriza poravnana.

London, 25. septembra. Med švedskimi in norveškimi delegati v Karlstadu se je doseglo sporazumljenje s pogojem, da se vse preporne točke, ki se ne tičejo neodvisnosti in nedotakljivosti obeh dežel, predloži mirovnemu rassodišču v Haagu. — Dogovor velja za deset let ter se vedno znova obnovi na deset let, ako se od katere strani vsaj dve leti poprej ne odpove. Na meji med obama deželama se določi nevtralna pas v širokosti 15 km. Na tej zemlji se morajo odstraniti vse utrdbe in pristanišča.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 26. septembra.

— Sprememba pri deželni vladi na Kranjskem.

Kakor smo že sinoči s posebno izdano brojavko naznanili, odstopil je deželni predsednik baron Hein in je na njegovo mesto imenovan podpredsednik tržaškega namestništva dvorni svetnik Teodor Schwarz. Baron Hein je dobil pri tej priliki veliki križ Frane Jožefovega reda ter postal sekcijski načelnik v ministrstvu notranjih zadev na mesto grofa Auerperga. Za podpredsednika na Kranjskem mesto v Trst odidelega grofa Schaffgotscha je imenovan Rudolf grof Chorinsky, dosedaj sekcijski svetnik v železniškem ministrstvu.

— **Koncesija klerikalcem in Nemcem.** Čujemo iz popolnoma zanesljivega vira, da je dobila deželna vlada ukaz z Dunaja, da naj **prepove** na 30. t. m. določeno **šolsko slavnost pred Prešernovim spomenikom**, ker se jo je baje nameravalo izrabit v politične svrhe. Konstatujemo izrečno, da je ministrstvo izdalo ta ukaz **proti sklepu deželnega šolskega sveta in zoper poročilo dež. predsedništva!**

— **Nemški klerikalci na Koroškem za slovenskega kandidata Grafenauerja.** Iz Celovca se nam poroča: Vodstvo nemške klerikalne stranke priporoča svojim volilcem, naj oddajo svoj glas pri volitvi državnega poslanca v kmetstkih občinah okraja Celovec slovenskemu kandidatu Franu Grafenauerju. Vodstvo utemeljuje ta svoj nasvet s tem, da morajo narodna vprašanja stopiti v ozadje, ako se gre za obrambo in ohranitev krščanske pravice in in pospeševanje narodnega blagostanja. — Kakor čujemo, je bila izvolitev Grafenauerja zagotovljena, ako bi se tudi nemški klerikalci ne bili izrekli zanj!

— **Ti — ti — ti Jeglič!** Pred frančiškansko cerkvijo sta stala te dni dva moža in se pomenkovala o Prešernovem spomeniku. Vse jima je bilo prav, le v tem nista bila edina, je-li prostor primeren ali ne. Pri ti debati sta se razvnela in nastal je prepir. In ko je tistemu, ki je prostor zagovarjal, zmankalo argumentov in dokazov je začel svojega nasprotnika obsipati z vsakovrstnimi priimki, vztrajni večinoma iz zoologije. Kar bruhal jih je iz sebe. Ko je bil izorpan ves njegov besedni zaklad, je zajel prav globoko sape in zaklical svojemu nasprotniku: **Ti — ti — ti Jeglič!** Ošteti mož vprašuje zdaj juriste, če je izraz »ti Jeglič« razžaljenje na časti v smislu § 491. kazenskega zakona ter hoče po vsi sili tožiti svojega nasprotnika.

— **„Agramer Tagblatt“** je priobčil v soboto zanimivo razpravo iz peresa Fr. Selaka pod naslovom »Die Editionen der Poesien Prešern's«.

— **Knjiga „Slava Prešernu!“** je izšla v drugi izdaji, ki je znatno pomnožena. V tej izdaji je očitna zgodovina postanka Prešernovega spomenika, opisuje se spomenik in se podaja kratek živopis njegovega ustvaritelja — kiparja Iv. Zajca. Knjižico krasite dve novi sliki: slika glave Prešernovega kipa in portret kiparja Zajca. Knjižice so nadalje naročili: gosp. Jos. Sirca, župan v Zalcu 50 izvodov, krajni šolski svet v Orehovici na Dolenjskem 10 izvodov, krajni šolski svet v Libojah na Štajerskem 15 izvodov in šolsko vodstvo v Polenškaku 3 vez. izvode. Našejam se, da bo slovensko občinstvo pridno seglo po tej novi izdaji in da se bodo sedaj še oglašili oni slovenski krajni šolski sveti, ki še doslej niso naročili knjižice!

— **Poročil se je gosp. Albin Semen, I. mestni komisar v Ljubljani, z gđ. Marijo Franz iz Grada.** Iskreno čestitamo!

— **Lože za slovensko gledališče.** Doslej so oddane vse lože I. reda in v parterju. V II. redu proste so še: polovica št. 6 na levi, in polovica št. 5 in 6 ter cela št. 2 na desni. Oglasi se sprejemajo v Šarkovi trafiki.

— **Vseslov. legit. list** so vzeli: akad. ferial. društvo »Adrij« v Gorici kot društ. legit. 50 kom. in »novomeški visokošolci« kot vstopnice pri veselici dne 16. septembra 100 kron. Odsek za »vseslov. legit. list« pruje od 1. oktobra dalje pod sledečim naslovom: Odsek za »vseslov. legit. list« Dunaj IX. Hebruggasse 7 III/21. Obenem apelujemo zopet na vse slov. organizacije, katerim je količkej

pri sreč. procvit naše dične družbe sv. Cirila in Metoda, da se pridno poslužuje tega leg. lista ter pomagajo naši šolski družbi pri težavnem narodnem delu. — Odsek za vseslov. legit. list.

— **Sprejem v vojno šolo.** Izpit so naredili in bili med drugimi sprejeti v vojno šolo: Poročniki Ant. Lukane pl. Savenburg 17, Jernej Ankerst 22, Emil Rajakovič 47, Zmagoslav Andrejka pl. Livnogradski in Josip Pospišil 97. pešpolka.

— **Dolinarjeva slavnost.** Dostojno in častno za vrliga slovenskega sina se je izvršila v nedeljo v Dorfarjih pri Škofji Loki Dolinarjeva slavnost. Vkljub slabemu vremenu se je zbralo lepo število njegovih čestilcev, predvsem seveda slovenski pravniki s svojim društvenim predsednikom višjesodnim svetnikom g. dr. Ferjančičem. Med nejuristi nam je zlasti omeniti dež. šolskega nadzornika g. Fr. Levca. V Škofji Loki je udeležnike pozdravil lokalni odbor z županom g. notarjem Lenčkom na čeln, v Virmah pa so jih sprejela dekleta v narodni noši in jih obsula s šopki. V Dorfarjih je sprejel udeležnike, katerim se je pridružil mnogo ljudstva, občinski odbor staroški na čelu mu župan g. Dolenc, ki je pozdravil v toplih besedah društvo »Pravnik«, za kar se mu je zahvalil g. dr. Ferjančič. Ko so se vsi udeležniki zbrali na slavnostnem prostoru pred rojstno hišo Dolinarjevo, je imel dež. sodni svetnik g. dr. Edvard Volčič slavnostni govor, v katerem je slavil Dolinarjevo delavnost, vsled katere je znan Dolinar kot jurist po vsej Evropi. Po slavnostnem govoru so odkrili spominsko ploščo, ki jo je izvršil kamnosek Toman, škofješki pevci so pa pod vodstvom g. sodnega pristava Deva ubrano zapeli. G. dr. Ferjančič je izročil nato v varstvo spominsko ploščo sedanjemu posestniku hiše. S tem je bila slavnost končana.

— **Na adreso vodstva ljubljanske električne železnice.** Kakor nam prihajajo od več strani priitožbe, nastavlja vodstvo ljubljanske električne železnice za konduktarje ljudi, ki namenoma provokirajo slovensko občinstvo. Akoravno vidi sprevodnik, da potnik govori slovensko, sili z blaženo nemščino vanj. Zlasti se odkljuje v tem neki Lunder, ki mora biti poseben ljubljeneč g. Schwingenschussa. Ta človek je tako predrzen, da je včeraj nekemu slovenskemu potniku na njegovo prošnjo za užgalice pomolil pod nos sudmarkino škatlico in sicer z naravnost provokatoričnim namenem. Opozarjamo vodstvo električne železnice, da naj ljubljanskim razmeram primerno uredi razmere na električni železnici, ker Ljubljana ni mesto, kjer bi Slovenci pustili širiti germanski duh in je električna železnica najmanj poklicana v kaj takega. Zato pričakujemo, da se sludaj kot je Lunder, ne bodo več degajali, Lunder naj se pa pošlje kam v Grades ali na Dunaj, kjer lahko prav slovesno kaže svoje germansko prepričanje.

— **Mesto venca** pokojnemu gospodu Francu Variecu darovali so brežiški Slovenci 43 kron družbi sv. Cirila in Metoda.

— **Državna subvencija.** Poljedelsko ministrstvo je dovolilo mlekarški zadrugi v Mošnjah polit. okr. Radovljica državne subvencije 1000 K, mlekarški zadrugi v Skarudni politični okraj Kamnik, pa tudi 1000 K.

— **Razmere na deškem oddelku c. kr. rudniške**

ljudske šole v Idriji postajajo še dalje neznošnejše. V četrtem razredu je imelo biti začetkom letošnjega šolskega leta 89 učencev. Da se to visoko število zmanjša, se je iz tega razreda na višje povelje pomaknilo 9 učencev za višji razred nesposobnih v peti razred. Ali je to v pedagogičnem oziru opravičljivo? Nikakor ne! Sicer je pa 80 učencev v enem razredu še vedno preveč in na vsak način bi se morala v tem razredu ustanoviti vzporednica. Četrty razred je eden najvažnejših, kako pa naj dobro poučuje učitelj tako veliko število učencev? Kje se more tukaj govoriti o šolski higijeni, ki bi jo morala biti idrijskih telesno slabo razvitih otroci posebej upoštevati, če nečemo, da bi letnika zahtevala še več žrtev. Take razmere so možne edino le radi tega, ker imajo šolo nešolniki v rokah in ljudje, ki nimajo in še nikdar niso imeli srca za slovensko delavsko šolsko mladino. Pa tudi v drugem oziru se pojavljajo šodni znaki na deškem oddelku. Odkar se je ljudska šola razdelila v dva oddelka, imajo na deškem oddelku učitelji-slomškarji večino in šola je došla pod klerikalni vpliv. Nekaj slučajev! Napreden učitelj noče dovoljevati učenecem dopusta za opravljanje ministranja, a šolsko vodstvo hoče, da se naj to dopušča. Dobro, da je napreden učitelj toliko samozavesten, da se navzile temu ne vda. Saj je v Idriji polno brezposelnih mladeničev, ki bi lahko opravljali posel ministrantov. a plača naj se jih pošteno, saj so tudi duhovniki za maše bogate in po dvakrat plačani, šolska mladina pa naj ostaja v šoli. — Učitelja se sili, naj oskrbuje cerkveno petje, a ker se brani, se mu preti, da se brzojavno izposluje od poljedelskega ministrstva odstavljenje. Vprašamo, čemu naj se odinja učitelj za klerikalne namene. Opravljanje cerkvenega petja je postransko opravilo, in za to naj se učitelj nagradi, brezplačno pa mu gotovo tega ni treba prevzemati. Pri učiteljski konferenci predlagajo brihni slomškarji, naj se naroči nekaj izvodov knjižice »Slava Prešernu«, a — čujte — izreže naj se slika pesnikovega spomenika, ker je za mladino ponujljiva. Od napredne strani se temu ugovarja, češ, da je knjižica od deželne šolskega sveta potrjena in predlaga, naj se za vsak razred naroči 10 izvodov. Salene se končno, da se za učiteljsko knjižnico naroči 1 izvod, za šolsko pa celih 10 izvodov. Kje pa naj vzame rudniški erar toliko denarja za knjižico v proslavo slovenskega pesnika in čemu tudi naj se pouči slovenska delavska mladina o njem, dovolj je, da je knjižica v knjižnični omari in klerikalni učitelj knjižničar bo že pazil, da ne pride mladini v roke? So pač klerikalni zlototje povsod enaki! Pohvalno omenjamo, da je deklisič oddelek pripravil naročiti 67 izvodov omenjene knjižice. Omenjamo končno, da hočemo i nadalje vestno poročati o sijajnih razmerah na naši c. kr. rudniški ljudski šoli, da bo javnost zamogla prav soditi odgovore ministrov in poročila c. kr. šol. nadzornikov.

— **Zažgala** je neznana hudobna roka hlev Franca Kavčiča v Jakolku pri Logatcu, da je s hišo pogorel otal. Škode je 2000 K, zavarovalnina pa znana le 400 K. Poizvedbe po storilec se že vrše.

— **Iz Ilirske Bistrice.** Glede na notico pod tem naslovom v številki 213 z dne 18. septembra t. l. se nam piše v popolnitve sledeče:

Na devinski skali.

Zgodovinska povest.

Prvi del.

(Dalje.)

Njegov spremljevalec je bil majhen od postov upadel mož, na čigar obrazu so se ohranili sledovi nekdanjega pijančevanja. Bil je že nad petdeset let star in tako izmučen, da je komaj hodil. Tudi ta mož je bil oblečen samo v meniško haljo; na prsij je nosil velik rdeč križ, ki je bil prišit na haljo; rokave je imel prerezane, da so se videle gole roke, glavo pa do kože ostrizeno. Ti znaki so razodevali, da je bil mož nekdanj krivoverec, ki se je podrgel veliki in težki pokori. Menihi, ki so pregovarjali ljudi, da so se vdajali taki pokori, niso bili priljubljeni pri škofih, saj je bil ta kruti način negacije življenja in vdanosti stvarni prava satira na duhovstvo, saj so takrat škofje in opatje, posvetni duhovniki in menihi ter nune živeli v razkošju in tako razuzdano, da se je ljudstvo trumoma vdajalo ali krivoverstvu ali fanatični askezi.

Takrat se je zlasti iz osrednje Italije razširjal nauk o askezi in različni menihi so ta nauk oznanjali tudi po sosednih deželah. Siromaštvo teh menihov je bilo v kričečem nasprotju z bogastvom druge duhovščine; njih samozatajevanje je šele prav jasno kazalo razuzdanost ostalih mašnikov in nun. V začetku so ljudje te fanatike zaničevali, kasneje pa so jih začeli smatrati za prave apostole in se zbirati okrog njih v takih trumah, da so se škofje začeli bati. Tisti ljudje, ki jih je cerkev proglašala za krivoverce, ker so obsojali razuzdano življenje duhovščine, so spoznali, da proti takim apostolom, ki žive ubožno in v samozatajevanju, ne opravijo ničesar in začeli so se pridruževati tem menihom.

Menih, ki se je dal prikovati na kakega grešnika, v namen, da pazi nanj, da dejansko izvrši svojo obljubo, je storil velikansko žrtev. Zato so bili taki slučajji le redki. Zgodili so se le, če je šlo za velevažno pridobitev ali za človeka, čigar zgled je mogel na stotine ljudi pridobiti žrtvujočim se menihom. To je bilo znano tudi razbojniški četi črnega Petra. Prijeli so

meniha in nanj prikovanega moža, sluteč, da mora biti ta spokornec imeniten in bogat človek.

Tudi črni Peter se je močno razveselil svojih jetnikov.

»Zdaj vidim, da je Komolja zavzel varni grad Gluho Vrhovlje. Ker nismo varni, dokler nismo na oglejskem ozemlju in ker nismo oboroženi, je najbolje, če se umaknemo v ta grad. Privežite jetnike na repe naših mul in potem na pot. Ali smo vsi zbrani?«

»Vsi; zaostala sta le dva, ki lovita kobilico našega jetnika. Že pol ure se podita za njo, pa se ji ne moreta približati.«

Juri se je pri teh besedah zadovoljno nasmehnil, kakor da mu je ta vest v posebno zadoščenje.

»Toliko slabše zanju,« si je mislil Juri in se dal mirno privezati muli za rep.

Potovanje ni trajalo dolgo. Na visoki skali je stal močan gradič, do katerega je vodila strma pot, ki so jo konji le jako težko zmagali. Med potoma se je črni Peter večkrat približal Jurju, ali vselej se je devinski vladar,

ki se je sicer prijazno razgovarjal z razbojniki, tako zaničljivo in žaljivo obrnil stran od Petra, da je ta kar divjal jeze in Jurju grozil z najhujšimi mukami in najstrašnejšo smrtjo.

Razbojnikom se je čudno zdelo, da je Juri z njimi prijazen, medtem ko žali in ponižuje njihovega poglavarja. Spoznali so, da jih Juri bolj ceni, kakor črnega Petra in to jim je ugajalo in jim je laskalo. Seveda ni nihče slutil, da je Juri postopal namenoma tako, da je to preračunjen maneuver. Juri je vedel, da ne odloča črni Peter sam o usodi jetnikov, marveč da imajo pri sodbah vsi razbojniki enake pravice. Misli je, da je zanj najbolje, če dobi razbojnike na svojo stran, in zdelo se mu je, da to najprej doseže, če jim izkazuje prijaznost in jim kaže neko spoštovanje s tem, da prezira njihovega vodja.

Razbojniki so se bali, da se črni Peter kar na potu loti svojega jetnika, in zato je tisti, ki je bil postavljen za čuvarja, svaril Jurja.

»Mlad mož, nikar ne izzivajte Petra; če ga prevzame jeza, Vas zabode na mestu.«

»Prijatelj,« je odgovoril Juri, »jaz ne bom nikdar pozabil, kar sem doživel z mladim medvedom. Zasačil sem ga, ga podrl in ga prijel za zadnje noge, da mu zabodem svoj nož v vrat, a medved se je obrnil in me je popadel. Odtrgal mi je od rame kos mesa, tako da sem ga moral izpustiti in da je mogel pobegniti.« In tiho je šepnil razbojniku na uho: »Prijatelj — jaz sem kakor mlad medved; zobe imam dobre in če me črni Peter tudi drži za roko, njegov nož še ne tiči na mojem vratu.«

Razbojniki, ki so se bili polastili gradu, so prihiteli svojim tovarišem nasproti in jih radostno pozdravljali ter s tem naredili konec pogovoru. Razbojniki so se podvizali, da pridejo čim prej v grad in Komolja je za njimi zaklenil velika vrata.

Črni Peter je stopil s konja in dolečil dva razbojnika, da ostaneta na straži. Grad je sicer ležal na samotnem kraju, precej daleč od vasi, ali črni Peter je bil vedno previden in se je tudi v gradu hotel zavarovati zoper vsako presenečenje. (Dalje prih.)

Zunanji dvojezični napisi na železniškem poslopiju postaje Trnovo-Bistrica bili so že preje po inicijativi prejšnjega tukajšnjega postajenačelnika narodnega Slovenca Frana Lavriča napravljeni. — Pred kratkim napravljeni dvojezični napisi v notranjih prostorih, kakor za čakalnice, osobno blagajno ter blagajno za prtljago, bili so pa izrecno po zaslugi ter na prošnjo sedanjega postajenačelnika Čeha g. Gustava Ludvika valed ukaza ravnateljstva c. kr. priv. južne železnice zamenjani proti prejšnjim samonemškim. — Toliko v pojasnilo po natančni informaciji!

— **Zlobnost.** V Ilirski Bistrici je neznan zlobnež prerezal vse jermene pri doseganju postavljanih strojih novo sezidane parne žage g. Josipa Samsa. Tako zlobnost je potrebna eksemplarne kazni in je le železi, da pride hudobnež pravici v roke.

— **Finančno ministrstvo** je z odlokom z dne 21. sept. 1905 št. 67460 na od 12 obinskih predstavnikov davčnega okraja Vipava podpisano prošnjo z dne 13. sept. 1905 sporazumno s kraljevim ogrskim finančnim ministrstvom dovolilo, da se smejo v občinah davčnega okraja Vipava še v tekočem letu t. j. do vstetega 31. decembra 1905 pri izdelovanju žganja uporabljati doma pridelane sveže fige po doslej veljavnih določbah.

— **Kmetijska zadruga na Bledu** je klerikalno podjetje in je njen obstoj le ed danes do jutri. Zato jo za zadrugarji zapuščajo polagoma, kakor podgane, kadar se začne potapljati ladja. Kmetijska zadruga prenaša svojo prodajalnico iz hiše v hišo prav kot mačka mlade; čudno je pri tem le, da povsod, kjer gre ven, ostane pri hiši prodajalnice. Tako se je tudi 22. t. m. zadruga selila in dosedanj njen prodajalec Fr. Zupan je otvoril svojo prodajalnico, ki ni v nikaki zvezi z zadrugo, kakor je razvidno iz oklica, ki ga je izdalo zadrugo načelstvo svojim članom. Zadrugo pa poleg navadnih zadrugarjev zapuščajo tudi »gospodje«, kar je vsekakor sumljivega značaja in so nam znani primeri, da so ravno pred krizo katkega katoliškega konsuma ali sadruga zapuščali naši osrečevalci ljudstva od njih ustanovljena podjetja. Če bi bil tudi pri kmetijski zadrugi na Bledu že blizu kak polom? Na preje imenovanem oklicu načelstvo prav milo in ponižno prosjači svoje člane, naj vendar kupujejo v zadrugi prodajalnici, ker bo založena vedno z najboljšim (?) blagom, ki se bo prodajalo po kolikor mogoče nizkih cenah, ter jih roti, naj se zavedajo svojih zadrughih dolžnosti. »Zmaga je naša!« so vpili pri otvoritvi, a zdaj o nekdanji slavi ni nobenega glasu več, pač pa se bo prej ali slej zaslislal božna glas, ki ne bo oznanjal zmage, pač pa usodepolni dan razprodaje zadrughnega imetja.

— **O otvoritvi otroškega vrta na Jesenicah** piše »Jesenjska Straža«: Družba sv. Cirila in Metoda je zagrešila veliko netaktnost napram veliki večini našega delavstva, kakor tudi najvplivnejšemu delu tukajšnjih občanov o priliki blagoslovljenosti otroškega vrta na Savi. Nekaj slavnostni govor je imel župnik Zabukovec. Ta človek je vsled svoje zveze z Nemci in vsled lastne izjave, da mu je takoliški Nemec ljubši, kakor pa napredni Slovenec, tako razvita in v narodnostnem oziru tako omadeževana osebnost, da moramo v imenu naprednega delavstva in drugega ljudstva in onih, ki stojijo nad strankami, ogorčeno protestirati, da se s tem vsa družba stavi na odločno nazadnjaško stališče. Zabukovec je tem potom izlorabljal družbo, ker je porabil to priliko; da se pokaže navdušenega narodnjaka ter s tem vsaj nekoliko opere svojo zavoženo politiko. Dolžnost vodstva je bila poskrbeti za govornika izmed svoje sreče ali pa iz sreče tukajšnjega delavstva, ker vemo, da so mu znane tukajšnje napete narodnostne in politične razmere. Z lansko leto je tukajšnja podružnica sv. Cirila in Metoda pri neki svoji veselici predstavljala igro, v kateri se je na najnesramnejši način grdilo napredno dijaštvo, a takrat smo molčali, ker smo bili prepričani, da o tem vodstvo nič ne ve, toda sedaj bomo obvestili o tem širšo javnost. Ali je družba sv. Cirila in Metoda res postala propaganda nazadnjaške misli?

— **Razmere v kranjskem farovžu.** Iz Kočevja nam piše prijatelj našega lista: Pred nekoliko dnevi sem se peljal v Koprivnik (blizu Kočevja). K meni se je priselidel starikav mož, ki mi je pripovedoval nastopno: Pred štirinajstimi dnevi smo zakopali v Koprivniku našega župnika Josipa Porupkega, ki smo ga imeli sicer radi, ker ni bil tako lakomen, kot so drugi njegovi sopastirji, vendar posebnega zaupanja ni imeli do njega. Rajni župnik je živel s svojo kuharico kot mož z ženo. To je znano vsakomur. Tikala sta se celo vpričo tujih ljudi med seboj, kar bi se moralo s ozirom na

ugled duhovskega stanu vršiti le pod zaščito temne noči in farovške samote... Kot prava — sicer neporočena — župnikova žena si je kuharica lastila vso oblast v farovžu in se je slasti rada znosila nad kaplanom, ki ni hotel hoditi po poti, katero mu je zahtevala kuharicina volja. Akoravno je kaplan kaj dobrotljiv človek in pravi oče revežev in je od Svednice dalje odkar je bil župnik bolan, opravljal tudi vsa župnikova dela, akoravno je po štirikrat na teden hodil poučevat v po 1½ ure oddaljene šole, vendar se je kuharicičinemu šušvanju in podpihovanju posrežilo, da ga je župnik denunciral celo na ordinarijat. Kako v kleščah je imela kuharica svojega župnika, dokazuje dejstvo, da je zapustil vse svoje premoženje njej, svojemu ravnemu bratu, ki ima le skromno službo, in svoji sestri, ki ima v Trstu 40 K mesečne pokojnine, pa nič. Ljubljanski škof se briga seveda za vse drugo, nego pa da bi odpravil take gnile razmere, ki vladajo še v več kranjskih farovžih. Škofu je le mar, da njegovi posvešeni uradniki opravljajo vestno in dosledno politično klerikalno službo in da pomagajo zidati z ljudskimi denarjem njegovo trdnjavo na šentvidskem polju, da bi pa duhovnikom, če so že sami izgubili vsak čut ljubezni do revnih sorodnikov, polagal na srce, naj na svojo zadnjo uro ne pozabijo, to mu ne pride na misel. Zato je tako!

— **Sema.** Delnozborski kandidat za mesto Maribor, Wastian, takozvani »večen študent«, je 21. septembra t. l. na shodu volivcev izrazil te-le krilate besede: »Prepričan sem, da vsakdo, kdor se bori zoper današnje bindišarske zahteve, ravna v interesu bindišarskega ljudstva.« Na te besede nimamo nobenega pripravnega jezika izražati kot da mu vržemo v obraz: »Sema«!

— **Nemška poštenost.** Podravska podružnica slovenskega planinskega društva je v Selnici ob Dravi dala pred štirimi leti napraviti tablo s slovensko-nemškimi napisom in jo z dovoljenjem nekakega posestnika obesila na njegovo hišo. Čez nekaj dni je pa čez noč tabla zginila in žandarmerija je vkljub vsemu iskanju ni mogla najti. Vse je obsojalo nepoštenega umovca, med temi tudi ondošni nemški občinski predstavnik, ki je veljal za poštenjaka. Pred kratkim je pa ta »poštenjak« umrl in med obinskih spisi so našli dotično tablo »Slov. plan. društva«. Komentarija k tej nemški poštenosti ni treba!

— **Iz Braslovč.** Neka nam došlejš je neznana oseba se je predzdržila v »Slovenec« z dne 12. avgusta t. l. obrekovati naše prostovoljno gasilno društvo. Hotel je brezstidni dopisnik naše društvo očrniti pri naših podpornikih, ker ga jezi, da uspevamo in napredujemo. Društvo je v varstvo vsem posestnikom in je zgolj kulturnega pomena. Ne smemo je torej ga napadati in mu metati polena v kolena. Ko bi ne bilo gospoda Hugona Biena pl. Guldenau, ne bi bilo naše društvo danes na tej stopnji kot je. Naj »Slovenec« dopisnik pove prav odkrito srčno, koliko je pa on dal za naše društvo? Gotovo niti vinarja, zato pa zdaj steguje svoj jezik in skuša poštenim ljudem jemati njihov vpliv in veljavo! Sram ga bodi! Za gasilno društvo: Gradt.

— **Nesreča.** V Čretu pri Celju se je med večeršnjo nevihto podrl neki kozolec, pod katerim je vedrilo več železniških delavcev. Trije delavci so nevarno ranjeni, več jih je pa lahko ranjenih.

— **Nesreča na lovu.** Ko je 20letni posestnikov sin Jakob Osebek iz Sreblja pri Tolminu te dni na lovu sprožil puško, odtrgal mu je strel vse prste leve roke. Prepeljali so ga v tuk. bolnico.

— **Tržaška policija** je aretovala brezposelnega 31letnega natakarka Leopolda Orascha iz Celja, ker je pred tremi tedni v družbi dveh drugih natakarjev oropal v Ljubljani nekakega človeka.

— **Iz četrtega nadstropja** je padel v Trstu 40letni delavec Ivan Pettaros. Priletel je na tlak in se mu je glava vsa razbila, da je bil takoj mrtev.

— **Mednarodna panorama** je tudi ta teden nastopila z neprekosljivo krasno serijo. Razstavljena je Švedska z Laponsko. Popolnejše plastike si je pač težko misliti, kakor je uveljavljena na teh slikah. Zanimiv je že sam prehod od velemodernega mesta Stokholma, s prekrasnimi palačami in razvito industrij, h krčinam podobnim kočam Laponev, najsevernejšega prebivalstva. In vendar ima tudi njihova domovina vse polno naravnih čarov, kakor so čudoviti vodopadi, s temnim smrečjem obrebljena jezera, visoke planote, s katerih nikdar sneg popolnoma ne skopni itd. — Prihodnji teden bo ogledovanje av-

strijskega brodograja v Trstu in v Pulju ob priliki glavnih vojaških vaj in spuščanja novih vojnih ladij v morje.

— **Bläserjev kinematograf** daje te dni predstave v Lattermannovem dvorcu. Slike se prikazujejo v naravni velikosti in so vse tako točne in natančne, da si boljših ni moči misliti. Tiste svetlobe, ki se nahaja na slikah nekatere kinematografov in po kateri oči navadno nekaj časa peko, Bäserjev kinematograf nima, zato gledanje teh slik nikakor ne utruja oči. Kdor hoče videti najboljše proizvode kinematografa, naj torej ne zamudi prilike ogledati si te slike. Program je vsak dan drugačen in ugašajo občinstvu zlasti komične slike, katerih najboljše ima ta kinematograf.

— **Deteljo sta kradla** dne 23. t. m. dva hlapca posestniku g. Jožefu Kosaku iz kozolet na Ljubljanskem polju. Naložila sta je na voz za 5 K, a ko sta jo peljala domov, sta bila zasačena.

— **Z voza je padel** včeraj na Zaloški cesti neki voznik, ko je peljal les in se tako udaril na glavo, da je nezavesten obležal na tleh. Šele mitniška paznika Osepek in Kirar sta ga spravila k zavesti.

— **Prememba posesti.** Trgovca g. Matej Orehek je kupil hišo v Kolodvorskih ulicah št. 26 od gosp. Jožefa Schweigerja, c. kr. policijskega oficijala.

— **Delavsko gibanje.** Včeraj se je odpeljalo s južnega kolodvora v Ameriko 40 Slovencev, 30 Hrvatov in 70 Črnogorcev. V Hsb je šlo 40 Hrvatov, v Inomost 25, v Meran 19 v Hrnušo 25, na Jesenice 17, v Škofjo Loko pa 14. Nazaj je pa prišlo 40 Hrvatov, 25 Ogrrov in 20 Črnogorcev.

— **Izgubljene reči.** Gospa H. P. je izgubila zlat prstan s modrim kamnom, okrog katerega so bili vdolani briljanti, vreden 80 K.

— **Corrigendum.** V št. 214 našega lista se nam je v notici o Prešernovem predavanju v Cerknem vrnila pomota. Ondi se glasi: »Predavata tehnik Peter Brelih Prešernova dela«, glisati se pa mora: »Predavata tehnik Peter Brelih »Prešernovo življenje« in pravnik Vasilav Tušar »Prešernova dela«, kar s tem popravljamo.

— **Jugoslovanske novice.** »Pokrete, glasilo hrvatske napredne stranke, je izšel preteklo nedeljo zadnjiš kot tehnik. Prihodnjo nedeljo 1. oktobra prišne izhajati kot dnevnik. — To je vsekako dobro znamenje, ker je to dokaz, da je napredna stranka na Hrvatskem že tako jaka in čila, da že lahko vzdržuje svoj organ kot dnevnik. Mi se napredka svobodno misli na Hrvatskem iz srca veselimo in smo prepričani, da si bo napredna stranka priborila v hrvatskem narodu krepko zaslobo in rešila Hrvatsko v doglednem času tujih spon.

— **Dve novi hrvatski opereti.** V soboto se je vprizorila na zagrebškem gledališču nova opereta »Mali divljani«, ki jo je uglašil mojster Ivan pl. Zajc. Opereta je, kakor poročajo hrvatski listi, popolnoma uspešna in ostane brez dvoma na repertoarju hrvatskega gledališča kot ena najbolj privlačnih točk. V opereti se je najbolj odlikovala naša rojakinja ga. Polakova, katere igra je bila, kakor naglašajo hrvatske novine, izvrstna. — Iste dne se je prvič vprizorila na Dunaju v »Karltheatru« opereta »Naboba Srečka Albinija, bivšega kapelnika zagrebškega gledališča. Nemška kritika se o delu zelo povoljno izraža in hvali zlasti melodioznost operete in veščo instrumentacijo.

— **Eksekutivni odbor** starše vicauske stranke ima 28. t. m. sejo, na kateri se bo razpravljalo o udeležbi njenih članov pri shodu hrvatskih opozicijskih poslancev na Reki dne 2. oktobra t. l.

— **Zagreb in exlestanje.** Mesto Zagreb bi imelo v tem letu plačati davka 1.627.810 K 01 vin. Do konca preteklega meseca se je plačalo 632.628 K 66 vin, torej je ostalo še na dolgu 999.187 K 35 v. Letos se je plačalo za 254.669 K 89 v manj davka, kakor v istem času preteklega leta. Posledica isjemnega stanja!

— **Črni gavrani** se priseljujejo v Hrvatsko. »Trg. Vjesnik« poroča, da so kupili od »Hrvatske poljedelske banke« grad, ki spada h graščini v Daruvaru, je z ujetje, ki se mislijo tam tudi na seliti. — Srečna Hrvatska!

— **O koncertu g. Skalove** in g. Orželskega v Zagrebu priobčujejo selo pohvalne kritike zagrebški listi, ki slasti priznalno pišejo o g. Orželskem.

— **Srbsko vseučilišče** v Beogradu se otvori na slovesen način v prisotnosti kralja Petra dne 15. oktobra. Kakor poroča »Albanija«, se ustanovi na vseučilišču tudi sto-

lica za arnavtski jezik. Za profesorja tega jezika bo imenovan Žorž Meksi, sedaj docent na univerzi v Atenah.

— **Najnovejše novice.** — Umrl je bivši francoski vojni minister Cai vanac.

— **Španski kralj Alfonz** pride v Berlin 6. novembra, ako se ne bo širila dotlej kolera po Nemčiji.

— **Baron Gautsch** pride takoj po zasedanju državnega zbora zopet v Karlove vari nadaljevati svoje zdravljenje.

— **Nesreča na železnici.** Med Rutko in Žolno je trčil osební vlak v prazne vozove, kijih je vihar zagnal na tir. Dva potnika sta ubita, dva pa hudo ranjena.

— **Propadla hamburška** tvrdka Samsón ima šest milijonov dolga. Lastnika tvrdke sta zbežala.

— **Bombe na Kitajskem.** Zarotniki v Pekingu so napadli takozvano reformno komisijo z bombami ter ubili štiri uradnike, ranili pa nad 20 oseb.

— **Nov češki dnevnik.** Poslanec Pacák, Kramář, Herold, Skarda in Brdlik ustanove prvi »Narodnim Listom« nov mladočeški dnevnik »Česka politika«. Ustanovni kapital bo znašal 1 milijon K.

— **Jugoslovanija.** Vse zemlje, na kateri žive večinoma kompaktno Jugoslovani (Slovenci, Hrvati, Srbi in Bolgari) obsegajo 420.000 kvadratnih kilometrov, t. j. ravno toliko, kakor vsa Japonska, nekoliko manj kot Francija ali Spanija. Jugoslavija pa je 1½krat večja kot Ogrska, 1½krat večja kot Britanija in Irski, ali Italija, 1½krat večja kot Pruska, 13krat večja kot Švica, 13krat večja kot Nizozemska in 14krat večja kot Belgija.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 26. septembra. Poslanska zbornica se je danes sešla na svoje jesensko zasedanje. Pričakovalo se je vsestransko velepomembnih naznanil od strani vlade in velikih viharjev od strani različnih strank. Ta pričakovanja se niso izpolnila ali le v najmanjši meri. Zbornica je bila natlačeno polna. Prišlo je toliko poslancev, kakor le malo kdaj. Galerije so bile prenapolnjene, tudi lože, in prišlo je tudi vse polno aristokratskih dam. Ministri so prišli v frakih, ker sta se zbornici predstavila baron Bienenrth in grof Auersperg. Cim je vstopil baron Gautsch, so ga pozdravili socialni demokratje s klici: Fej! Skrite se pod spodnja krila kake nadvojvodinje; skrite se pod dvorne krinoline! Ven z njim! Tudi galerija je nekaj časa demonstrirala, ali je kmalu utihnila. Prezident se je spominjal umrlega dr. Bareutherja, nkar je Wastian storil obljubo, potem je dobil besedo min. predsednik baron Gautsch. Govoril je celo uro, a skrajno rezervirano z vidno skrbjo, da bi se niti najmanj ne eksponiral. Utisa njegove besede niso napravile nobenega in ko bi ne bili socialni demokratje delali medklicev, bi sploh ne bilo nič pozornosti. Glede položaja na Ogrskem ni Gautsch navedel nobenega novega momenta. Glede trgov. pogodb je rekel, da morajo biti do 1. marca na vsak način obnovljene, če treba tudi brez Ogrske. Obširno, a z največjo previdnostjo je govoril Gautsch o splošni in enakovalni pravici. Rekel je, da ni res, da je on ugovarjal splošni in enaki volilni pravici na Ogrskem. Glede visokih šol je povedal, da predloži najbrž že v prihodnjih dneh, gotovo pa tekem zasedanja zakonski načrt o kreditu 25 milijonov za vseučilišča. Glede jezikovnega vprašanja je tudi le nejasno obljubil zakon, ki se bo naslanjal na obstoječe zakone. Vsak oktroa je odklonil. Končno je naznanil, da ima drž. zbor rešiti samo še proračun trgovinske pogodbe in skupne zadeve. Državni zbor bo zbroval do julija, potem se razpusti in bodo koncem septembra in začetkom oktobra nove volitve. Zbornica

je vzela to naznanilo z največjo ravnodušnostjo na znanje. Na Grossov predlog se je sklenilo otvoriti debato o Gautschevi izjavi. Finančni minister Kosel je utemeljeval proračun, poslušali so ga samo trije poslanci. V debati o Gautschevem govoru je dobil prvi besedo grof Sternberg. Ta je udrihal po soc. demokratih. Rizzi je predlagal, naj se drugo čitanje zakona o italijanski fakulteti odstavi z dnevnega reda. Ta predlog je bil sprejet. Čehi so vložili nujni predlog za stran uvedanja splošne in enake volilne pravice. Seja je bila zaključena ob 3. popoldne. Debata o Gautschevem govoru bo trajala več dni. Kot zagovornika vlade sta se vpisala le dr. Šusteršič in dr. Metal, vsi drugi govorniki bodo govorili contra.

Dunaj 26. septembra. Finančni minister dr. Kosel je predložil danes finančni zakon za 1906. Ta zakon izkazuje izdatkov 1.819.042.210 K, dohodkov pa 1.822.027.401 K, torej 2.985.191 K prebitka. Vlada si da pooblastilo, da takoj izdela rento za pokrivanje državnega dolga v znesku 16.399.300 K in da uporabi iz prebitkov iz leta 1904 poldrugi milijon kron za izpopolnitev telefonskega omrežja.

Dunaj 26. septembra. Izmed detajlov budgeta, kolikor se tičejo Kranjske, je zaznamovati naslednje. Dovolj se: za Filharmonično društvo in Ljubljani 1600 K, za »Glasbeno Matico« v Ljubljani 1200 K, deželnemu muzeju 10.000 kron, za nadaljevanje zidanja ceste od Krnice čez Zatnik v Mrzli Studenec čez Pokluko 5. rok 20.000 K, za slovenske visokosole na juridični in filozofični fakulteti 6000 K za slovenščine zmogne dijake medicine in kirurgije s Kranjskega 3000 K, za II. državno gimnazijo v Ljubljani 4000 K, za opravo gimnazije v Novem mestu 1400 K; na šoli za obdelovanje lesa v Kočevju se ustanovi mesto delovodje, na umetno-obrtni strokovni šoli v Ljubljani pa učno mesto X. činovnega razreda. Za adaptiranje moške in ženske pripravnice v Ljubljani se je postavila vsota 3000 K kot 1. rok. Za napravo mostu čez Bistrico v Podbrezju se dovolj kot 1. rok 40.000 K, za napravo mosta čez Savo pri Kranju 20.000 K, za napravo mosta čez Savo pri Črnučah 194.600 K kot 3. rok, za popravilo Karlovške državne ceste med Jugorjem in Metliko 30.000 K kot 4. rok, za dodelanje ceste v sorski dolini od Podrošta do primorske deželne meje pri Petrovem brdu, kakor tudi za cestno progo med Podroštom in Zalilogom, politični okraj Kranj, (4. rok) 46.500 kron, za tlakovanje Dunajske ceste v mestnem ozemlju ljubljanskem od kilometra 00 do 10 (5. rok) 20.000 K, za regulacijo Save na Kranjskem 85.000 K, za zidanje sodnega poslopija v Kamniku 1. rok 5000 K.

Dunaj 26. septembra. Jako zanimane so naredbe avstrijske vlade za skupne zadeve v budgetu za 1906. Vlada računa, da odposlje avstrijsko delegacijo v Budimpešto, da reši skupni budget za leto 1907; znesek 23.000 K je postavila za vožnjo in dijete 60 delegatov. Ker manjka vsak sklep delegacij za skupni budget pro 1906, zahteva kabinet Gautsch za 1906 tisti znesek, ki je bil na podlagi delegacijskih sklepov in kvote v budgetu 1905. Zato je seveda potreben še poseben votum avstrijskega parlamenta, za kar bo vlada prosila.

Dunaj 26. septembra. Fejervary je prišel sem in je bil danes v dolgi avdienci pri cesarju.

Budimpešta 26. septembra. Koalicija je prepričana, da poskusi krona zlomiti njeno moč s splošno in enako volilno pravico.

